

EU:s havsmiljödirektiv

– den inledande bedömningen

KARIN PETTERSSON, HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN

Enligt EU:s havsmiljödirektiv¹ ska den inledande bedömningen av miljötillståndet i Sveriges alla havsområden vara genomförd senast den 15 juli 2012. Bedömningen baseras på befintligt kunskapsunderlag men kunskapsluckor identifieras för att senare kunna fyllas. Det är Havs- och vattenmyndigheten som ansvarar för genomförandet av havsmiljödirektivet i Sverige.

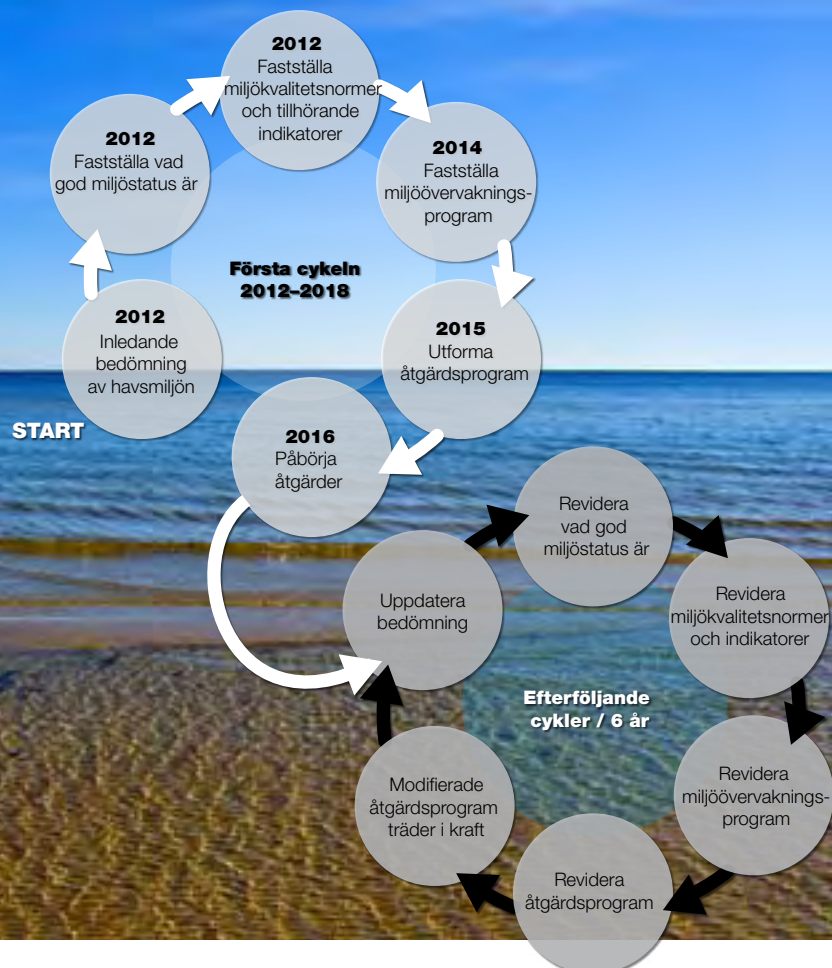
■ EU:s havsmiljödirektiv började gälla den 15 juli 2008 och syftet är att upprätthålla eller uppnå god miljöstatus i havsmiljön inom hela EU. Bedömningen av god miljöstatus görs utifrån elva gemensamma deskriptorer (se sid. 102). Direktivet infördes i svensk lagstiftning genom havsmiljuförordningen i november 2010. Förordningen gäller för alla marina vatten och underliggande jordlager från kusten och i hela Sveriges ekonomiska zon.

Samordning av direktiven

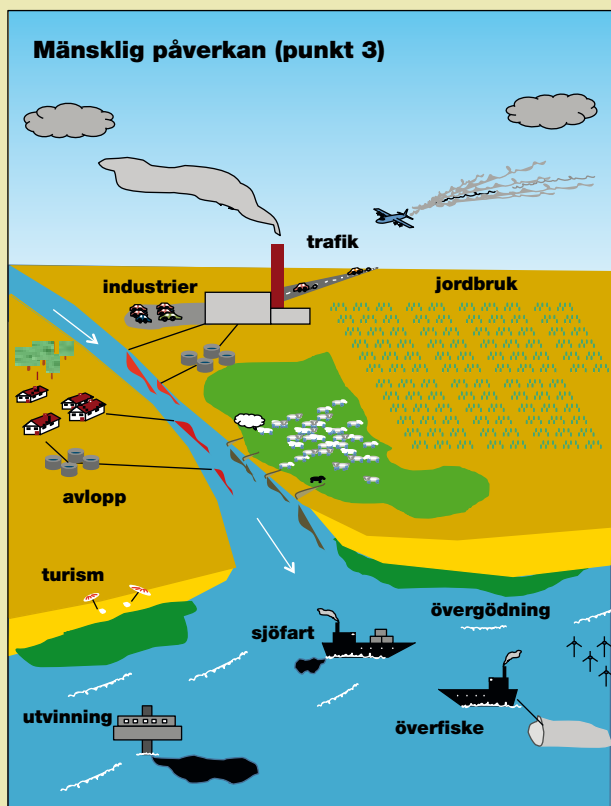
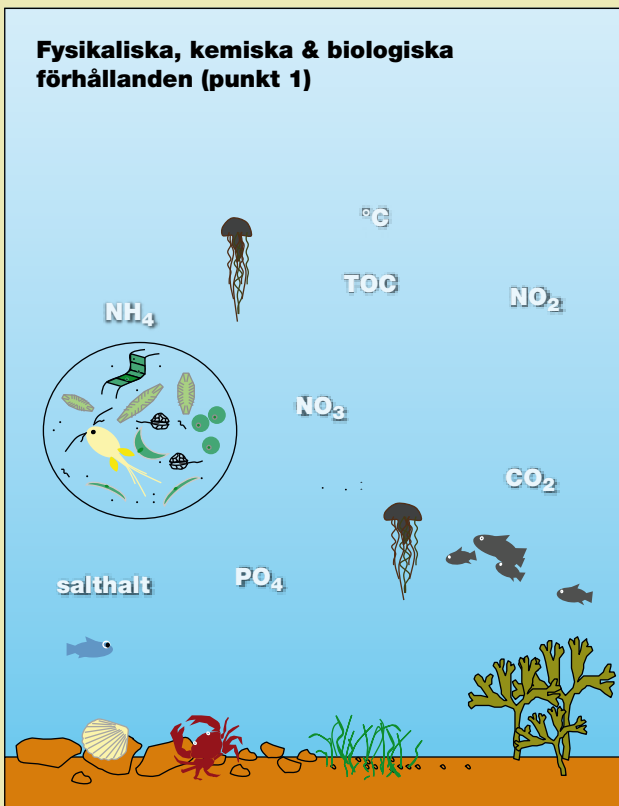
Havsmiljödirektivet har många likheter med vattendirektivet², bland annat i de övergripande målen att miljön ska förbättras eller att en god miljö ska bevaras. En annan likhet är att arbetet sker i sexårs-cykler där man börjar med att ta reda på hur det aktuella läget är, utvecklar och inför övervakningsprogram samt åtgärdsprogram, genomför åtgärder och följer upp om de har gett önskat resultat. Arbetet med

HAVSMILJÖDIREKTIVET

Arbetet med havsmiljödirektivet sker i cykler. Efter sex år uppdateras bedömningen av miljötillståndet och en ny cykel tar vid.

DEN INLEDANDE BEDÖMNINGEN

➤ I den inledande bedömningen ingår att göra en beskrivning av de fysikaliska, kemiska och biologiska förhållandena som råder i EU:s olika havsområden. En analys av vilka mänskliga aktiviteter som har störst inverkan på tillståndet i havsmiljön ingår också i bedömningen.

de båda direktiven ska samordnas och även samordnas med andra direktiv, exempelvis art- och habitatdirektivet³.

Geografisk skala

I havsmiljödirektivet görs en indelning i marina regioner eller delregioner. Sverige ingår i en region - Östersjön, och en delregion - Nordsjön. Det är dessa områden som ska bedömas och rapporteras. De stora skillnaderna inom och mellan Nordsjön och Östersjön gör att bedömningen sker på en något finare skala.

Den inledande bedömningen

Den 15 juli 2012 är ett viktigt datum för havsmiljödirektivet. Då ska den inledande bedömningen av miljötillståndet vara genomförd och kännetecknen på god miljöstatus ska vara beskrivna och fastställda. Dessutom kommer miljö kvalitetsnormer med indikatorer för att bedöma om god miljöstatus upprätthålls eller nås ha tagits fram. Några år senare ska övervak-

ningsprogram utarbetas och genomföras. Målet är att god miljöstatus ska ha uppnåtts år 2020.

Fyra analyser

Det som beskrivs under punkterna i faktabrutan finns preciserat i havsmiljödirektivets olika bilagor.

Punkt 1 omfattar analys av fysikaliska, kemiska och biologiska förhållanden. Det är till exempel bottenbeskaffenhet, temperatur- salthalts- och isförhållanden, uppehållstid för vattnet och blandningskaraktäristik samt närings-, syre- och försurningsförhållanden. I den biologiska beskrivningen ingår samhällen som växtplankton, djurplankton, gömfröiga växter, makroalger, bottenlevande ryggradslösa djur, fiskbestånd, marina däggdjur och fåglar. Dessutom ska förekomst av främmande arter och genetiskt distinkta former av inhemska arter beskrivas. Även miljögiftssituationen och typiska särdrag för den marina regionen ingår.

FAKTA

Havsmiljödirektivets inledande bedömning

Den inledande bedömningen består enligt havsmiljöförordningen av en:

1. Analys av havsområdets grundläggande egenskaper och förhållanden.
2. Analys av aktuella miljötillståndet i havsområdet.
3. Analys av de viktigaste kvalitativa och kvantitativa faktorer, märkbara trender och mänskliga aktiviteter som påverkar miljötillståndet i havsområdet.
4. Ekonomisk och social analys av nyttjandet av havsområdet samt de kostnader som en försämring av havsområdets miljöer medför.

Punkt 2 är en analys av det aktuella miljötillståndet i havsområdet baserat på informationen under punkt 1.

Under punkt 3 kvantifieras olika typer

av fysiska och biologiska störningar samt tillförsel av olika ämnen. Fysiska störningar omfattar bland annat muddring, deponering av muddermassor, tråningsskador på bottenarna, undervattensbuller och marint avfall. Biologiska störningar handlar om främmande arter och selektivt uttag av arter, till exempel bifångster i det kommersiella fisket. Tillförsel av ämnen inbegriper skadliga ämnen, näringsämnen och organiskt material.

Innehållet i den socioekonomiska analysen, punkt 4, är inte lika styrt i direktivet och hur analysen görs skiljer sig därför mellan medlemsländerna. Inom den medlemsstyrda EU-arbetsgruppen för ekonomisk och social analys (WG ESA) och inom den internationella marina konventionen för Nordostatlanten (OSPAR) har man tagit fram metodik som kan användas i analysen.

Bygger på befintlig kunskap

Den inledande bedömningen 2012 bygger på befintligt underlag, till exempel sådant som tagits fram i de bedömningar som de internationella marina konventionerna för Nordostatlanten och Östersjön (HELCOM) gjort. Mycket av det nationella underlaget tas fram av olika myndigheter som exempelvis SMHI. Det går inte att förvänta sig att allt underlag är fullständigt och därför kommer också luckor i underlagsmaterialet att identifieras så att bristerna kan avhjälpas till 2018, då beskrivningen ska uppdateras.

Samverkan innan avslut

Innan den inledande bedömningen avslutas senast den 15 juli 2012 kommer samråd och samverkan ske genom att myndigheter, kommuner, organisationer, verksamhetsutövare och enskilda ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i den inledande bedömningen. Havs- och vattenmyndigheten har från 1 juli 2011 ansvaret för genomförandet av havsmiljödirektivet, en uppgift som tidigare legat på Naturvårdsverket.

FAKTA

Deskriptorer – havsmiljödirektivet. Förhållanden som kännetecknar god miljöstatus.

1. Biologisk mångfald bevaras.
2. Främmande arter förändrar inte ekosystemen negativt.
3. Kommerciellt nyttjande tillåter att bestånd av fisk och skaldjur befinner sig inom säkra biologiska gränser.
4. Alla delar av de marina näringsvävorna förekommer i normal omfattning och deras reproduktiva kapacitet är intakt.
5. Eutrofieringens negativa effekter är reducerade till ett minimum.
6. Havsbottenens egenskaper påverkas inte negativt.
7. Mänskliga förändringar av de hydrografiska villkoren påverkar inte ekosystemen negativt.
8. Koncentrationerna av främmande ämnen håller sig på nivåer som inte ger upphov till förorenings effekter.
9. Främmande ämnen i fisk och skaldjur avsedda som livsmedel överskrider inte fastställda nivåer.
10. Marint avfall orsakar inga skador på den marina miljön.
11. Tillförsel av energi inklusive buller ligger på nivåer som inte påverkar den marina miljön negativt.

Det här är en förkortad version av deskriptorerna, för full text se Naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se.

Foto: Martin Wahlberg (Stockphoto)

NOTER

1. Havsmiljödirektivet är detsamma som EU:s Marina direktiv, 2008/56/EG.
2. EU:s ramdirektiv för vatten trädde i kraft år 2000. Syftet är att etablera en ram för enhetliga regler på EU-nivå för skydd av europeiska vatten; sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten men inte hav.
3. Art- och habitatdirektivet trädde i kraft 1992. Syftet är att säkra den biologiska mångfalden genom bevarandet av naturligt förekommande livsmiljöer samt den vilda florans och faunan inom EU:s medlemsländer.

LÄSTIPS:

HELCOM HOLAS www.helcom.fi/stc/files/Publications/Proceedings/bsep122.pdf

OSPAR QSR 2010 <http://qsr2010.ospar.org/en/index.html>